

På sporet av et

SPENT SJEF. Generalinspektør Bernt Brovold (bak) ønsker å opprette HV-innsatsstyrker spredt ut over landet. I disse vil det være plass til personer og dyr med spisskompetansen til fenrik Roar Gjermundsen og Sally.

nytt HV

Heimevernet står foran et av de viktigste veivalgene siden starten i 1946. Hundefører Roar Gjermundsen og generalinspektør Bernt Brovold vet hvor de vil gå, og planen er å la Sally være med.

Schæferen har fått ferten av noe mellom trærne ved Bjørnåsen utenfor Sarpsborg. Disiplinert og topptrent avventer hun hva fenrik Roar Gjermundsen velger å gjøre.

Med generalinspektøren for Heimevernet (GIHV) som tankefull og tyst tilskuer drøfter hundefører Gjermundsen situasjonen med patruljefører Per Anders Holberg. Sammen velger de å følge markeringen. Det ender med at et fiendtlig lag, som inntil nettopp lå i skjul i tåkeskogen, ikke lenger har et gjemmede å skryte av.

En hundelivsstil

Under øvelse Hjortefot – «årets høydepunkt» som Gjermundsen kaller det – viser han og Sally frem noe av den anvendeligheten og fleksibiliteten som ønskes i avsnittet om HV i Forsvarssjefens militærfaglige utredning (MFU).

Hundetroppen i Østfold heimevernsdistrikt (HV-01) er nemlig ikke som alle andre HV-tropper. De trener fast hver eneste uke, og deltar på tre-fire store øvelser årlig. Og Gjermundsen stortrives.

– For oss er det snakk om en livsstil. Hundene krever trening for å kunne gjøre en god søksjobb. Hver gang vi deltar på øvelser, får vi høre av andre soldater at vår tjeneste virker kjempeartig.

– Hunder er sensorer. De kan vi nyttegjøre bedre i fremtidens HV enn i dag, skryter generalinspektør Bernt Brovold etter demonstrasjonen.

Han utdyper senere på kontoret på Akershus festning:

– Våre innsatsstyrker skal ha hundetropper, og innsatsstyrkene vil være fordelt geografisk slik at de i løpet av kort varsel kan rykke ut til alle deler av landet.

– Må kunne skyte

Innsatsstyrkene skal, ifølge MFU, utgjøre 3000-5000 HV-soldater på landsbasis. Resten av HV vil bestå av forsterkningsstyrker (25 000) og oppfølgingsstyrker (20 000). Dette betyr en total reduksjon av HV på over 33 000 soldater, og antallet distrikter foreslås kuttet fra 18 til 12.

– Norge trenger et HV som er mer anvendelig og fleksibelt enn det vi har i dag. For at vi skal være rustet for et

annet trusselbilde, blant annet terrorisme, må vi slutte å være så statiske i tenkningen, forteller generalinspektøren.

Fortsatt vil vakt og sikring være relevante oppgaver for organisasjonen, fremholder han. Men i stedet for å trene på å sikre ett bestemt objekt, kan soldatene først som sist forberede seg på en annen type øvelser i årene som kommer:

– Nå må de være forberedt på å bli satt inn der det er behov. Dette vil også komme klart til syne i den årlige treningen, sier Brovold.

Videre sier han at det trengs nytt innhold i utstyrsskapet:

– For eksempel er det bare spesialstyrkene våre som har godt nok nattutstyr. Dessuten har vi fortsatt for dårlig samband, sier generalmajoren, som også har bestemt at det skal kjøpes inn elektronikk for å gjøre skytetreningen mer realistisk.

– Skyteferdighetene må bli bedre! En av mine forgjengere, Per Mathisen, sa at enhver HV-soldat er nødt til å være en

«Skyteferdighetene må bli bedre!»

Bernt Brovold, generalinspektør for HV

allment god skytter. I fremtiden må du være en *meget* god skytter! I verste fall er fremtidens fiender integrert med de sivile, og det blir bare én mulighet til å skyte. Da må du treffe.

Skeptikeren

Har du fulgt med på debattsidene i Forsvarsforum eller Heimevernsbladet, skal det godt gjøres at du ikke har lagt merke til navnet Nils Tore Gjerde. Den tidligere fenriken i Molde HV-område er en ivrig debattant, og temaet er som regel Heimevernet – hvor han taler varmt på vegne av dem som er skeptisk til de bebudede kuttene.

– Det er ikke det at HV går ned fra 83 000 mann som er problemet for meg. Jeg skjønner at det ikke er noe poeng i å ha såpass mange når de ikke får en trening som er god nok. Det jeg reagerer på er at Heimevernet vil være for sentrali-

KUTT I SIKTE. I Forsvarssjefens militærfaglige utredning er Heimevernet foreslått redusert fra 83 000 til 50 000 soldater, fordelt på 12 i stedet for 18 distrikter.

► sert, spydspissen blir for liten. Vi er et langstrakt land, og hva om styrker skal settes inn flere steder samme tid? Vi kan vel ikke fly inn soldater fra Kirgisistan og Irak da?

– Dessuten registrerer jeg til min forferdelse at den ene gruppen HV-soldater, de som skal drive vakt- og objektsikring, bare skal øves annet hvert år. Da frykter jeg at vi får et A- og et B-lag. Også den siste gruppen må ha årlig trening, sier Gjerde, som mener det er for få som tenker på betydningen av forsvarsviljen.

– Hvis HV sentraliseres til langt færre kommuner enn i dag, vil mange områder i landet være kjemisk rensert for forsvarspersonell. Det vil gå utover forsvarsviljen, og den kan ikke måles i kroner og øre. Lokalt engasjement og forankring er noe av det viktigste organisasjonen representerer.

Ambassadevakter?

Det siste poenget avvises kontant av major Petter Aas. Han er sjef for HV-016, populært kjent som organisasjonens «spesialstyrker,» og tilhører dem som mener HV hittil har vært «smurt for tynt utover landet».

– Poenget med at vi mister forsvarsvilje, ser jeg ikke. Får vi gode nok innsatsstyrker i HV, vil de dekke over hele landet på kort tid. Heimevernet har vært drevet distriktpolitisk i mange år. Det er viktig at dét ikke skjer denne runden. Avgjørelsene som skal tas nå, kan bli de viktigste siden organisasjonen ble opprettet, sier majoren, som tror vakthold fortsatt vil være et sentralt behov HV kan dekke.

– Etter 11. september ble HV-016 kalt inn for vakthold, og det vil skje igjen. I dag ser du politiet som driver vakthold rundt om på ambassadene i hovedstaden, klager over hvor demotiverende dette er. Kunne ikke vi i HV bidratt? underer Aas.

Politimester Oddbjørn Mjølhus i Politidirektoratet (POD) forteller at direktoratet har hatt MFU-en til høring, og at de har avgitt en uttalelse til bruk i den politiske behandlingen. Han ønsker derfor ikke å si noe om hvilket samarbeid HV og politiet bør ha i fremtiden.

– Vi støtter oss til den kongelige resolusjonen som gir oss mulighet til å be om forsterkninger fra Forsvaret. Vi ser ikke for oss at det skal være aktuelt å endre denne, og det er primært til objektbeskyttelse det kan være behov for støtte, sier Mjølhus.

Vil fortsatt bistå

Generalmajor Bernt Brovold sier HV fortsatt skal tilfredsstille lovparagrafen om å bistå politiet ved ulykker og katastrofer. Han avviser samtidig påstander om sentralisering:

– Vi skal fortsatt være desentralisert og rekruttert fra lokalsamfunnene. Og innsatsstyrkene skal som sagt i løpet av kort varsel kunne rykke ut til alle deler av landet. Det pålegger mine distriktsjefer et ansvar for å få til et enda bedre samarbeid med lensmenn og politimestere. Jeg håper det HV som er i støpeskjeen skal bli veldig relevant også til sivile oppgaver.

Hundefører Roar Gjermundsen bekrefter at det må en omstøping til før det

siste ønsket kan bli oppfylt for HV-01s hundetropp:

– Til tross for at en hund som er godkjent til tjeneste i vår tropp også kan være søkshund på sivil side, er vi aldri blitt kontaktet i løpet av de seks-sju årene jeg har vært med.

– Endring må til

Generalsekretær Kolbjørn Schei i Landsrådet for Heimevernet vil foreløpig ikke komme med spådommer eller ønsker om fremtidens HV.

– Men mitt inntrykk er at endringsvilligheten er blitt langt større i HV. Det har jo ofte vært sånn at HV-folk ikke har vært særlig villige til å diskutere en annen løsning enn 83 000 soldater og 18 distrikter. Flere og flere begynner å se at det bare er i fjerne drømmer vi får penger nok til å trene 83 000, sier Schei.

HVs fremtid skal være behandlet av Stortinget innen sommeren, men uansett hva politikerne nå bestemmer seg for: Kvalitetsreformen skal gjennomføres og Heimevernet skal bli mer fleksibelt, for å kunne møte asymmetriske trusler og terrorisme. Dette, påpeker Brovold, er allerede vedtatt politisk – noe som blant annet legges til grunn i rammene for MFU-en. Nå maner han til nye holdninger:

– Det må en mentalitetsendring til, ikke minst i soldatens hode og hjerte. Det heimevern vi har i dag passer best for den kalde krigen.

LARS HOJEM KVAM
ARNE FLAATEN (FOTO)

MFU

Forsvarssjefens forslag til nytt HV:

■ Redusere antallet soldater fra 83 000 til 50 000.

■ Redusere antallet distrikter fra 18 til 12

■ «Endret trusselbilde kombinert med en kraftig reduksjon av mobiliseringsforsvaret i sin tradisjonelle form legges til grunn for dimensjonering av Heimevernet... (Derfor) foreslås det at HV gjennomfører en kvalitetsreform fokusert mot støtte i kampen mot terrorisme og andre asymmetriske trusler, samt bidra til å beskytte vitale samfunnsfunksjoner. HV skal fortsatt fylle en viktig rolle til støtte for det territoriale forsvar og det lokale og regionale sivil-militære samarbeid.»